

Aplinkosaugos
koalicija

LR Seimo Aplinkos apsaugos komitetui

2026-05-04 Nr. ANVOK-275

DĖL LR MIŠKŲ ĮSTATYMO IR SU JUO SUSIJUSIŲ ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ

Teikiame pastabas ir pasiūlymus dėl Lietuvos Respublikos miškų įstatymo ir su juo susijusių įstatymų projektų¹. Pasiūlymus teikiame atsižvelgdami į 2025 m. gruodžio 3 d. Vyriausybės išvadą Nr. 843².

Nors Aplinkos ministerijos parengtam miškų įstatymui ir Vyriausybės išvada pateikėme daug pastabų ir į daugumą jų neatsižvelgta, tačiau aktyviai pasisakėme, kad Miškų įstatymo pakeitimai turi būti perduoti svarstymams Seime. Šiuo metu galiojantis Miškų įstatymas neatliepia šiuolaikinių poreikių ir visuomenės lūkesčių, todėl privalo būti keičiamas.

Aplinkosaugos koalicija pilnai pritaria judėjimo „Girių spiečius“ tikslams ir kreipimesi dėl miškų ateities išskirtiems prioritetams³. Raginame įgyvendinti Nacionalinio miškų susitarimo (toliau - NMS) pasiektus ir Seimo rezoliucija patvirtintus sutarimus⁴, o taip pat nedelsiant priimti sprendimus dėl naujo, tvaria miškotvarka grįsto miškų naudojimo balanso. Šiuo metu esamas miškų naudojimas neatliepia ekologinių ir socialinių bei kultūrinių poreikių, o valstybinių miškų itin eksploatatyvus naudojimas, mūsų vertinimu, pažeidžia valstybinių miškų konstitucinę paskirtį.

Toliau pastabas ir pasiūlymus teikiame pagal šiuos pagrindinius teminius tikslus:

- [1. MIŠKŲ ĮSTATYMAS, ATLIEPIANTIS VISAS MIŠKO VERTES](#)
 - [2. MIŠKŲ GRUPIŲ SISTEMOS PERŽIŪRA](#)
 - [3. MIŠKŲ VALDYMAS, LABIAU ATLIEPIANTIS SKIRTINGUS INTERESUS](#)
 - [4. MIŠKŲ BŪKLĖS STEBĖSENA](#)
 - [5. ĮTRAUKUS PLANAVIMAS: NUO MIŠKO GRUPIŲ IKI KIRTIMŲ LEIDIMŲ](#)
- [PRIEDAS I - MIŠKO GRUPIŲ SISTEMOS PERŽIŪROS PRINCIPAI](#)

¹ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/85590be02a1511efb121d2fe3a0eff27>

² <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/2dc0f243d0d011f0a842b0e89767e3dc?jfwid=1bxa9r2vuij>

³ <https://www.giriuspiecius.lt/> ir <https://www.giriuspiecius.lt/2024/04/21/kreipimasis-del-misku-ateities/>

⁴ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/29f3cc40298411efb121d2fe3a0eff27>

Žemiau teikiame pastabas ir pasiūlymus Įstatymo projektui pagal teminius tikslus.

Teikiant pasiūlymus kaip pagrindą naudojame Aplinkos ministerijos parengtą lyginamąjį variantą tarp Įstatymo projekto ir Vyriausybės išvados⁵ (toliau - Įstatymo projektas). Įstatymo projekto formuluotės pateiktos *kursyvu*, o *mūsų siūlomi formuluočių pakeitimai išskiriami mėlyna spalva*.

1. MIŠKŲ ĮSTATYMAS, ATLIEPIANTIS VISAS MIŠKO VERTES

Atkreipiame dėmesį į šias pagrindines problemas:

- **Miškų įstatymas lieka nepakankamas, vienpusiškai orientuotas į veiklas, skirtas formuoti produktyvius ūkinius medynus, nepertraukiamai tiekti medieną.**

ES miškų strategija iki 2030, Nacionalinis miškų susitarimas nurodo, kad esama miškininkystės samprata ir praktikos turi būti keičiamos. Lietuva kaip ir visa Europa turi formuoti naujos kartos, kitais principais grindžiamą miškininkystę. Tačiau nauja miškų įstatymo redakcija neatliepia šio poreikio. Naujoje įstatymo versijoje pridėtos papildomos sąvokos, tačiau iš esmės įstatymas išlaiko esamą miškininkystės modelį ir liko orientuotas į veiklas, skirtas formuoti produktyvius ūkinius medynus, nepertraukiamai tiekti medieną.

Tai reiškia, kad lieka didelės teisinio reglamentavimo spragos, kurios neužtikrina ekologinių ir socialinių poreikių, neleidžia pilnaverčiai vystytis nemedieninėms su mišku susijusioms ūkinėms veikloms. Tai taip pat užkerta kelią įgyvendinti vizijos „Lietuva 2050“ nubrėžtas gaires. Visais teikiamais pasiūlymais siekiame užpildyti ryškiausias spragas.

Atsižvelgdami į tai siūlome tikslinti įstatymo paskirtį ir tikslinti šias formuluotes:

1.1. 1 str. 1 d. (įstatymo paskirtis)

1. Šis įstatymas reglamentuoja miškų ~~įveisimą, atkūrimą, priežiūrą, valdymą, apsaugą, tvarkymą, naudojimą, su miškais susijusią žmogaus veiklą, jos planavimą ir poveikio stebėseną.~~ *įveisimą, atkūrimą, priežiūrą, valdymą, apsaugą, tvarkymą, naudojimą, su miškais susijusią žmogaus veiklą, jos planavimą ir poveikio stebėseną.*

Argumentacija:

Dabartinė formuluotė pirmiausia išvardija miško įveisimą, atkūrimą, priežiūrą, apsaugą, tvarkymą ir naudojimą, kas atliepia rotacinės miškininkystės fazes ir sudaro įspūdį, kad įstatymo objektas yra miškas kaip medienos išteklius, tvarkomas intensyviu būdu.

Siūlome formuluotę, kuri labiau atliepia Įstatymo projekto turinį, o taip pat pabrėžia miško būklės stebėseną kaip svarbų miško valdymo elementą.

⁵ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/12fcc1a0c09511f088ded46d8ae099d5?jfwid=1bxa9r2yuj> priedai Miškų įstatymo projektas_su pakeitimais pagal LRV išvadą.docx, MI lyd SZNSI-2025-10-15.docx, MI lyd-Zemes ist-2025-10-15.docx, MI_lyd-STI-2025-10-15.docx

2. MIŠKŲ GRUPIŲ SISTEMOS PERŽIŪRA

Atkreipiame dėmesį į šias pagrindines Įstatymo projekte apibrėžtų miškų grupių problemas:

- Įstatymas ir toliau neįpareigoja keisti ydingo miško grupių pasiskirstymo ir nepagrįstai apriboja aukštesnės apsaugos grupių priskyrimą.

Vyriausybės nutarimo projekto aprašomojoje dalyje planuojama, kad įsigaliojus įstatymo pakeitimams:

- I grupės miškų bus 2,6 proc. (2024 m. - 1,2 proc.) ,
- II grupės miškų – 18,1 proc. (2024 m. - 11,4 proc.) ,
- III grupės miškų – 8,5 proc. (2024 m. - 12,8 proc.),
- IV grupės miškų – 70,8 proc. (2024 m. - 74,6 proc.).

III grupė pagal nustatomus veiklos apribojimus išlieka ūkinio prioriteto, joje leidžiama intensyvi rotacinė miškininkystė. II grupėje nustatyti veiklos apribojimai leidžia grupinius atvejinius kirtimus, t.y. vykdyti rotacinę miškininkystę, ir taip riboja brandžių medynų išlaikymą ir sengirių formavimąsi.

Tai reiškia, kad Įstatymo projektu net 79,3 proc. visų miškų numatoma leisti vykdyti intensyvią, miško aplinką naikinančią, rotacinę miškininkystę. Numatytuose 18,1 proc. ekologinio ir rekreacinio prioriteto miškuose lengvinamos sąlygos iškirti techninę brandą pasiekusius medynus. Tik 2,6 proc. miškų būtų įmanomas brandžių medynų ir sengirių formavimasis be medienos paėmimo praktikų – nepasiekiant JT susitarimo ir ES strategijos tikslo turėti bent 10 proc. griežtai saugomų miškų.

Šios proporcijos yra ženkliai mažesnės nei Miškų įstatymo projekto aiškinamajame rašte planuotos proporcijos po miškų grupių pertvarkos. Buvo žadama, kad:

- 1 grupės griežtos apsaugos miškų bus 10 proc. visų šalies miškų;
- 2 grupės ekologinio prioriteto miškai sudarys 16,35 proc. visų šalies miškų;
- 3 grupės socialinio prioriteto miškai sudarys 6,74 proc. visų šalies miškų;
- 4 grupės ekonominio prioriteto miškai sudarys 66,9 proc. visų miškų.

Išlieka problema, kad Miškų įstatymas ribotą apsaugą ir neleistų pasiekti tarptautinių susitarimų bent 30 proc. ploto skirti veiksmingai apsaugai⁶, o trečdalyje saugomų teritorijų taikyti griežtą apsaugą⁷. IIA ir III grupių apibrėžimai yra ribojantys, todėl didžiajai daliai saugomų teritorijų bus galima suteikti tik IV miškų grupę, net jei planavimo metu ar savininko noru būtų siekiama aukštesnės apsaugos. Tačiau įstatyme paliekamos galimybės draustinių miškams priskirti mažesnės apsaugos, t.y. III arba IV grupę.

Nesudaromos papildomos galimybės suteikti IIA grupės už saugomų teritorijų ribų, kad būtų galima formuoti gamtinius koridorius, užtikrinti geoekologinį stabilumą.

Pagal Vyriausybės išvadoje siūlomus pakeitimus papildomai privalomai būtų apsaugoti tik miškai iki 1 km atstumu nuo miestų ribos bei gamtinių ir kompleksinių draustinių miškai. Apsauga 1 km atstumu nuo miestų ribos yra mažai veiksminga, o Natura 2000 teritorijose

⁶ <https://www.cbd.int/gbf/targets>

⁷ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/31e4609f-b91e-11eb-8aca-01aa75ed71a1>

patvirtintos Europos Bendrijos svarbos buveinės jau ir dabar yra apsaugotos, tad priskyrimas IIA grupei yra svarbus, bet realios apsaugos nepadidins.

- **Istatymu numatyti kirtimų ir kitų ūkinių veiklų apribojimai neatitinka tame pačiame įstatyme numatytų miškų grupių funkcinų paskirčių.**

Skirtingų paskirčių miškuose ūkininkavimo režimai turi būti iš esmės skirtingi. Miškų įstatyme kaip pagrindas imama dabar dominuojanti, į produktyvių medienai skirtų miškų auginimą orientuota, rotacinė miškininkystė (atkūrimas, auginimas, kirtimai, sanitarinė sauga ir t.t.). Įstatymo sąvokos, dauguma įstatymo normų, yra skirti būtent tokiai miškininkystei, o kitų paskirčių miškuose yra daromos tik išimtys iš šios miškininkystės praktikų.

18 straipsnyje yra nustatyti gamtiškosios miškininkystės principai, tačiau jie lieka tik rekomendacinio pobūdžio. Toks reglamentavimas neskatina ir neįpareigoja keisti praktikų, perėjimą prie naujos kartos miškininkystės palieka vien tik savanorišką.

Numatytas biržių mažinimas yra tik sąlyginė ir nepakankama apsauga esamoms problemoms spręsti. Praktika rodo, kad riboto ploto biržės kertamos arti viena prie kitos ir tokiu būdu didelėse teritorijose miško aplinką keičia kirtavietės ir jaunuolynai.

- **Abmicingesnis miškų grupių perskirstymas buvo ir yra žadamas tik neįpareigojančioje aiškinamojoje dalyje.**

Naujas miškų grupių pasiskirstymas pateiktas tik aiškinamajame rašte, tačiau nematome, kad tokį paskirstymą įpareigotų Įstatymo projektas. Pastarojo meto patirtis rodo, kad ekologinius, socialinius ir nemedieninės ekonomikos prioritetus linkstama atidėlioti ir įgyvendinti mažiausia įstatymais įpareigojančia apimtimi. Taip pat svarbu pabrėžti, kad grupių perskirstymas gali būti susietas su saugomų teritorijų specialiojo teritorijų planavimo dokumentais, kurių peržiūra gali būti atidėliojama ar reikšmingai sustoti dėl lėšų ir teritorijų planavimo ekspertų trūkumo.

- **Kompensacijos išlieka didesnę apsaugą ribojantis veiksnys**

Ūkinėse grupėse, kuriose nėra draudžiami pagrindiniai kirtimai, draugiškesni ūkininkavimo režimai turėtų būti skatinami ne kompensuojant, o per finansines ir mokestines paskatas.

Viena iš galimybių yra diferencijuoti 7 straipsnyje apibrėžiamus privalomuosius atskaitymus, jų dydį diferencijuojant priklausomai nuo priskirtos miško grupės ir galbūt nuo kitų apribojimų.

Priede pateikiame miško grupių peržiūros principus, parengtus pagal judėjimo „Girių spiečius“ tikslus ir prioritetus.

Atsižvelgdami į šias problemas ir pateiktus miškų grupės peržiūros principus, siūlome šias Įstatymo projekto formuluotes:

Pasiūlymai dėl sąvokų:

2.1. 2 str. 8. d. (sąvoka „Gamtinę brandą pasiekęs medis“)

Gamtinę brandą pasiekęs medis – ~~medžio būklė, kai prasideda jo senėjimo procesas ir jis pradeda nykti~~ medis, pasiekęs biologinio senėjimo tarpsnį, kuriam būdingi natūralūs struktūros ir gyvybingumo pokyčiai bei padidėjusi ekologinė reikšmė.

Argumentacija: gamtinę brandą pasiekęs medis negali būti apibūdinamas kaip pradedantis nykti, nes toks medis dar ilgai išliks gyvybingas ir atliks svarbias ekologines funkcijas. Siūloma formuluotė leidžia gamtinę brandą sieti ne su nykimo pradžia, o su biologinio senėjimo tarpsniu, kuriam būdingi natūralūs struktūros ir gyvybingumo pokyčiai bei didelė reikšmė biologinei įvairovei.

2.2. 2 str. 53 d. (sąvoka „Sengirė“)

Sengirė – įvairiaamžis vietinių medžių rūšių miškas, kurio dauguma medžių pasiekę gamtinę brandą ~~ir susiformavę natūraliai, paprastai vėlyvojo vystymosi etapais vieno tipo pirmąsčio miške~~. Buvusios žmogaus veiklos požymiai gali būti matomi, tačiau jie pamažu nyksta arba nėra pernelyg reikšmingi, kad sutrikdytų natūralius procesus.

Argumentacija: formuluotė „paprastai vėlyvojo vystymosi etapais“ yra perteklinė ir neaiški. Sengirės samprata savaime siejama su natūraliais procesais, įvairiaamžė struktūra ir gamtinę brandą pasiekusiais medžiais. Pirmąsčių miškų Lietuvoje neturime. Lietuvos sengirės, jei joms bus leista formuotis, tik ateityje gali tapti pirmąsčio miško dalimi, todėl siejimas su pirmąsčiu miškų sąvoka daro bevertę.

2.3. 2 str. 44 d. (sąvoka „Pagrindinis miško kirtimas“)

434450. Pagrindinis miško kirtimas – brandžių ir bręstančių (retų ar įsiterpusių į kertamus brandžius medynus) medynų ar brandžių medžių kirtimas ~~siekiant racionaliai ir tolygiai naudoti miško išteklius, formuoti ar atkurti našius ir atsparius tikslinius medynus~~. Pagrindinio miško kirtimo būdai yra šie: atrankinis, atvejinis ir plynasis.

Argumentacija: siūlome išlaikyti dabartinio Miškų įstatymo formuluotę. Siūloma redakcija pagrindinį miško kirtimą nepagrįstai susieja tik su tolygiu išteklių naudojimu ir našių tikslinių medynų formavimu. Toks apibrėžimas tinka tik daliai ūkinių miškų ir nėra tinkamas visam įstatymui. Todėl sąvoka turėtų likti neutrali ir apibrėžti pačią kirtimo rūšį, o ne iš anksto nustatyti vieną jos tikslą.

2.4. 2 str. 49 d. (sąvoka „Plynasis pagrindinis miško kirtimas“)

Plynasis pagrindinis miško kirtimas – pagrindinis miško kirtimas, kai biržėje iškertami visi medžiai, išskyrus seklinius, biologinei įvairovei svarbius medžius, saugomo pomiškio grupes, ~~siekiant racionaliai naudoti miško išteklius~~. Po kirtimo likę medžiai nesudaro medyno.

Argumentacija: siūlome išlaikyti dabartinio Miškų įstatymo formuluotę. Pridėta formuluotė „siekiant racionaliai naudoti miško išteklius“ yra klaidinanti: plynieji kirtimai nėra racionalus miško naudojimo būdas, nes jie turi itin didelę neigiamą poveikį ekologinėms, socialinėms miško funkcijoms, nemedieninei ekonomikai. ES miškų strategijoje apie plynuosius kirtimus teigiama, kad „reikėtų vertinti atsargiai“, „tokia praktika turėtų būti taikoma tik deramai pagrįstais atvejais“.

2.5. 2 str. (sąvoka „Atrankinis pagrindinis miško kirtimas“)

Atrankinis pagrindinis miško kirtimas – pagrindinis miško kirtimas, kai iškertama dalis tam tikro amžiaus, kokybės, matmenų ar būklės medyno medžių, siekiant išlaikyti arba sukurti įvairiaamžį medyną, išlaikyti nuolatinę miško dangą.

Argumentacija: Iki šiol visada Miškų įstatyme buvo atrankinio pagrindinio miško kirtimo sąvoka. Tai yra vienas iš kirtimų būdų nurodytas sąvokoje „Pagrindinis miško kirtimas“. Kiti šioje sąvokoje nurodyti kirtimai („Plynasis pagrindinis miško kirtimas“ ir „Atvejinis pagrindinis miško kirtimas“) yra Įstatymo projekte išskleisti kaip atskiros sąvokos. Todėl, išlaikant nuoseklumą, siūlome grąžinti į Miškų įstatymą sąvoką „Atrankinis pagrindinis miško kirtimas“.

Pabrėžtina, kad atrankiniai miško kirtimai turėtų būti gamtiškosios miškininkystės pagrindas. Siūlome papildomai nurodyti, kad šie kirtimai išlaiko nuolatinę miško dangą, kas yra ypač svarbu gamtiniu ir socialiniu požiūriais jautrioje teritorijoje.

2.6. 2 str. 9 d. (sąvoka „Gamtiškoji miškininkystė“)

Gamtiškoji miškininkystė – natūraliu miško vystymusi grindžiamas miškų tvarkymas, didinantis miško struktūrinį sudėtingumą, palaikantis ar didinantis miškų biologinę įvairovę, stiprinantis atsparumą klimato kaitai.

Argumentacija: sąvoka papildyta remiantis EK paskelbtomis „Gamtiškosios miškotvarkos gairėmis“⁸ pagal kurias „Gamtiškąja miškotvarka paspartinamas biologinės įvairovės atkūrimas, biologinės įvairovės išsaugojimas ir miškų atsparumo klimato kaitai stiprinimas, siekiant dviejų pagrindinių tikslų: i) didinti struktūrinį sudėtingumą ir ii) skatinti natūralią miško dinamiką.“

Pasiūlymai dėl miško grupių taikymo apimties:

2.7. 8 str. 3 d. (I grupė – rezervatiniai miškai)

3. I grupė – rezervatiniai miškai: valstybinių gamtinių rezervatų, valstybinių parkų ir biosferos stebėsenos teritorijose esančių gamtinių rezervatų ir rezervatinių apyribių miškai, draustinių miškų dalys, sengirės ir kitų miškų sengirių bruožų turinčios miškų dalys. Pagrindinė funkcinė paskirtis – leisti vykti natūraliems procesams miškuose, formuoti sengirės.

Argumentacija: 2030 m. ES miškų biologinės įvairovės strategija⁹ numato, kad griežta apsauga turi būti suteikiama „įskaitant visus likusius ES pirmąsčius miškus

⁸ <https://op.europa.eu/lt/publication-detail/-/publication/2d1a6e8f-8cda-11ee-8aa6-01aa75ed71a1>

⁹ https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:a3c806a6-9ab3-11ea-9d2d-01aa75ed71a1.0014.02/DOC_1&format=PDF

ir sengires.“ Gamtiškai vertingos, sengirės bruožų turinčios teritorijos, gali būti ir III bei IV grupėje už saugomų teritorijų ribų, pvz., kartinės miško buveinės bei Valstybinės miškų urėdijos savanoriškai pagal FSC sertifikatą saugomos miško teritorijos. Šiuose miškuose taikomas režimas dažnai atitinka rezervatinį. Neperkėlus šių miško dalių į aukštesnę grupę, nėra įstatymo lygio apsaugos, o medienos prieaugis įtraukiamas apskaičiuojant galimas kirtimų normas.

2.8. 8 str. 4 d. 1 p. (IIA – ekosistemų apsaugos miškai)

4. II grupė – specialios paskirties miškai:

*1) A – ekosistemų apsaugos miškai. Kraštovaizdžio, telmologinių, pedologinių, botaninių, zoologinių, botaninių-zoologinių, **geologinių, geomorfologinių, hidrografinių** draustinių miškai ar jų dalys, priešeroziniai miškai, Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijų dalys, svarbios jose nustatytoms Europos Bendrijos svarbos natūralioms buveinėms ir rūšių buveinėms išsaugoti **ar atkurti, valstybinėje žemėje esantys nacionalinių parkų miškai**, kiti didelės gamtinės vertės ~~saugomų teritorijų~~ miškai. Pagrindinė funkcinė paskirtis – išsaugoti arba atkurti gyvybingas miško ekosistemas ar atskirus jų komponentus su įvairiaamžiais įvairiarūšiais arba gamtinę brandą pasiekusiais medynais, sengirėmis.*

Argumentacija:

Didžiąją dalį nacionalinių parkų miškų, kaip esančių nacionalinės svarbos gamtinio ir kultūrinio kraštovaizdžio saugomose teritorijose, svarbu priskirti II grupei. Tai buvo žadama viso įstatymo rengimo metu. Atsižvelgdami į lėšų kompensacijoms trūkumą, siūlome šį svarbų ribojimą visų pirma nustatyti miškams valstybinėje žemėje.

IIA grupę turi būti galima suteikti ir ekologiškai svarbiausioms gamtinio karkaso ir žaliosios infrastruktūros miškų dalims už saugomų teritorijų ribų. Taip pat svarbu šią grupę leisti suteikti ir kitiems ekosistemų apsaugai svarbiems miškams, pvz., kartinėms miško buveinėms arba Valstybinės miškų urėdijos savanoriškai pagal FSC sertifikatą saugomoms miško teritorijoms.

2.9. 8 str. 4 d. 2 p. (IIB – rekreaciniai miškai)

*2) B – ~~rekreaciniai~~ **socialinio prioriteto** miškai: miško parkai, miestų, ~~ir prie miesto~~ **kompaktiškai užstatytų teritorijų** iki 1 km atstumu esantys miškai, kultūrinių draustinių, kultūrinių rezervatų miškai ar jų dalys, valstybinių parkų rekreacinių zonų miškai, rekreaciniai miško sklypai ir kiti **gyvenamosios aplinkos apsaugai, poilsiui ar kitoms socialinėms, kultūrinėms ir dvasinėms vertybėms puoselėti skirti** miškai. Pagrindinė funkcinė paskirtis – formuoti ir išsaugoti rekreacinius ar kitus socialinius, kultūrinius ir dvasinius visuomenės poreikius geriausiai tenkinančius miškus ir miško aplinką.*

Argumentacija:

Grupę siūlome pervadinti į socialinio prioriteto, nes šiai grupei yra priskiriami ir kultūrinių draustinių ir rezervatų miškai, kiti miškai, skirti kultūrinėms ir dvasinėms

vertybėms puoselėti. Dalis šių teritorijų yra konservacinio prioriteto ir jose logiškai neturėtų būti rekreacija kaip prioritetas. Išplečiant grupės paskirtį, tikslinga keisti ir pavadinimą.

Miškai su išsaugota miško aplinka yra svarbi kokybiškos žmonių gyvenamosios aplinkos dalis, ne kartą pabrėžta ir NMS, todėl siūlome išreikštinai paminėti grupės apibrėžime.

Numatytas miškų apsaugojimas 1 km atstumu nuo miestų ribos nėra pakankamas įgyvendinant NMS susitarimus dėl miškų prie urbanizuotų teritorijų (NMS punktai 4.2.10., 4.2.16., 5.2.5.). Pavyzdžiui, 1 km aplink Vilniaus ribą neapsaugotų miškų prie dalies priemiesčių, pvz., Avižienių, Skaidiškių, nors apimtų ir miškus nutolusius nuo gyvenamųjų rajonų.”

Numatoma greitai metu tikslinti Teritorijų planavimo įstatymo sąvoką „Kompaktiškai užstatytos teritorijos“. Patikslinta sąvoka leis sudaryti tokių teritorijų žemėlapi ir bus tinkama tiksliau nustatyti, kur svarbu apsaugoti miškus apsaugant gyventojų gyvenamąją aplinką.

Svarbu: siūlome su Aplinkos ministerija suderinti dėl „Kompaktiškai užstatytos teritorijos“ sąvokos pakeitimo įtraukimo į Miškų įstatymo pakeitimų paketą. Taip pat Aplinkos ministerijos paprašyti papildomo modeliavimo, kuriuo pasiūlytų, koku atstumu turėtų būti apsaugota miško aplinka aplink kompaktiškai užstatytą teritoriją priklausomai nuo gyventojų skaičiaus ar tankumo.

2.10. 8 str. 5 d. (III grupė – apsauginiai miškai)

*5. III grupė – apsauginiai miškai: genetinių, draustinių ar jų dalių, atkuriamųjų ir genetinių sklypų, miško sėklinių medynų, laukų apsauginiai, apsaugos zonų miškai, nacionalinių parkų miškai, nepriskirti I ir II miškų grupėms, **valstybinėje žemėje esantys saugomų teritorijų miškai, nepriskirti I ir II miškų grupėms**. Pagrindinė funkcinė paskirtis – formuoti aplinkos sąlygoms atsparius ir produktyvius medynus, galinčius geriausiai atlikti dirvožemio, oro, vandens, žmogaus gyvenamosios aplinkos apsaugos funkcijas.*

Argumentacija: visose saugomose teritorijose ūkinio prioriteto miškuose turėtų būti taikomi gamtiškosios miškininkystės principai, didinantys miško struktūrinį sudėtingumą, įvairiamžiškumą, skatinantys natūralią miško dinamiką. Atsižvelgdami į lėšų kompensacijoms trūkumą, siūlome šį perorientavimą visų pirma nustatyti miškams valstybinėje žemėje.

2.11. 8 str. 7 d. (galimybė miškus priskirti kitoms grupėms)

*~~7. Draustinių miškų dalys, vadovaujantis **saugomų teritorijų specialiojo teritorijų planavimo dokumentais**, gali būti priskirtos skirtingoms miškų grupėms.~~*

7. Miškų dalys, vadovaujantis teritorijų planavimo dokumentais ir vyriausybės nustatytais normatyvais, atsižvelgiant į jų funkcinę paskirtį ir nuosavybės formą gali būti priskirtos aukštesnės apsaugos miškų grupėms nei nurodyta šio straipsnio 3-6 dalyse.

Argumentacija: Dabartiniame ir siūlomame Miškų įstatymo reguliavime yra itin ydinga situacija, kai pagal įstatymą draustiniai gali būti priskirti žemesnės apsaugos miškų grupėms, o ekologiniu ir socialiniu požiūriais svarbiems gamtinio karkaso ar žaliosios infrastruktūros miškams negali būti priskirtos jų funkcinę paskirtį atitinkančios miškų grupės, net jei tokios funkcijos numatytos teritorijų planavimo dokumentuose. Aukštesnę apsaugos grupę dažnai riboja lėšos kompensacijoms, todėl tikslinga grupes suteikti ir atsižvelgiant į nuosavybės formą, t.y. ar miškai valstybiniai ar privatūs.

Nuo įstatymo įsigaliojimo 1994 iki 2015 metų IIA ir III grupės apibrėžtyse buvo „ir kiti miškai“. Tai leido šias grupes pagal poreikį suteikti ir plačiau nei išvardinta, ir taip buvo išvengta nepagrįsto, ekologiniu ir socialiniu požiūriais, svarbių miškų apsaugos silpninimo. Po 2015 stebėtas ženklus II ir III grupės plotų mažėjimas, nors pagal ES ir Lietuvos strateginius dokumentus veiksmingai apsaugotų miškų dalis turi reikšmingai didėti. Todėl svarbu vėl įtvirtinti galimybę suteikti apsaugą ekologiniu ir socialiniu požiūriais svarbiems miškams visoje Lietuvoje.

2.12. 8 str. 8 d. (privačių saugomų vietovių miškai)

8. *Privačios saugomos vietovės miškai priskiriami I–IV miškų grupėms pagal privačios saugomos vietovės savininko pasiūlymus, pagrįstus apsaugos sutarties dėl privačios saugomos vietovės, sudarytos Saugomų teritorijų įstatymo nustatyta tvarka, nuostatomis. Saugomų teritorijų privačios nuosavybės miškams pagal miško savininko pasiūlymus gali būti priskirta aukštesnės apsaugos miškų grupė nei nurodyta šio straipsnio 3-6 dalyse.*

Argumentacija: privačios saugomos teritorijos gali būti steigiamos tik už saugomų teritorijų ribų. Tokiu būdu saugomoje teritorijoje ūkinio prioriteto zonoje mišką turintis savininkas netenka galimybių savanoriškai stiprinti savo valdos apsaugą, prisidėti prie biologinės įvairovės atkūrimo ir kitų miško ekologinių ar socialinių funkcijų stiprinimo. Pridėta papildoma nuostata sudarytų tokias galimybes.

Pasiūlymai dėl miško kirtimų ir kitų ūkinių veiklų ribojimų:

2.13. SŽNSĮ 95 str. (kirtimų draudimai miško žemėje):

3. *Papildyti 95 straipsnį nauju 4 punktu:*

„4) vykdyti miško kirtimus:

a) I grupės miškuose, išskyrus priemones, numatytas veiklos saugomose teritorijose reglamentavimo dokumentuose, vadovaujantis Saugomų teritorijų įstatymu;

b) IIA ir IIB grupių miškuose – visus pagrindinius miško kirtimus, išskyrus atrankinius ~~ir grupinius atvejinius pagrindinius miško kirtimus;~~

c) III grupės miškuose – vykdyti pagrindinius plynuosius kirtimus, vykdant kitus miško kirtimus, privaloma laikytis gamtiškosios miškininkystės principų; ~~miško kirtimus didesnėmis kaip 1,5 hektaro plynojo pagrindinio miško kirtimo biržėmis. Nauja plynujų pagrindinių miško kirtimų biržė šalia anksčiau iškirstos biržės turi būti šliejama ne anksčiau kaip po 5 metų nuo leidimo kirsti mišką galiojimo~~

~~pabaigos, kai atkuriami pušynai nemusausintose pelkinėse augavietėse – ne anksčiau kaip po 10 metų nuo leidimo kirsti mišką galiojimo pabaigos laikantis aplinkos ministro tvirtinamų miško kirtimų taisyklių reikalavimų, kai anksčiau iškirstoje plynaisiais kirtimais (plynaisiais pagrindiniais, plynaisiais sanitariniais ar specialiaisiais miško kirtimais) biržėje atkurto miško medžių vidutinis aukštis yra ne mažesnis kaip 1 m;~~

<...>

Nereikalinga SŽNSĮ 2 str. įvesta sąvoka „Grupinis atvejinis pagrindinis miško kirtimas“

Argumentacija:

Dėl a) punkto: palaikome Vyriausybės išvadoje atstatytą dabar galiojančią reglamentavimą.

Dėl b) punkto: leidžiami grupiniai atvejiniai kirtimai reiškia, kad leidžiama rotacinė miškininkystė, beveik pilnai pakeičianti brandų medyną jaunuolynu. Kaip dabar numatatyta miško kirtimo taisyklėse: „Grupiniais atvejinais pagrindiniais miško kirtimais medynai iškertami per ne ilgesnį kaip 20 metų laikotarpį, biržėje iškertant iki 0,3 ha ploto medžių grupes (lizdus) ir tokiu būdu siekiant medyno atkūrimo.“ Toks kirtimų būdas neatitinka grupės funkcinių paskirčių. Gali būti leidžiami tik atrankiniai pagrindiniai miško kirtimai, kurių sąvokoje jau dabar išreikštinai nurodyta, kad siekiama išlaikyti arba sukurti įvairiaamžį medyną.

Dėl c) punkto: plyni kirtimai yra nesuderinami su šios grupės funkcine paskirtimi „formuoti aplinkos sąlygoms atsparius ir produktyvius medynus, galinčius geriausiai atlikti dirvožemio, oro, vandens, žmogaus gyvenamosios aplinkos apsaugos funkcijas“. Užtikrinant tokią funkcinę paskirtį privalomai turi būti taikomi gamtiškosios miškininkystės principai, nustatyti 18 str. 2 d.

2.14. 17 str. 3 d. (kirtaviečių ar žuvusių medynų atkūrimas saugomose teritorijose)

3. Kirtavietės turi būti apželdintos arba atžėlusios medžių rūšimis per 3 metus po jų atsiradimo, žuvę želdiniai ir žėliniai – per 2 metus, atkurtini žuvę medynai – per 3 metus nuo jų žuvimo, išskyrus atvejus, kai saugomų teritorijų nuostatuose ir (ar) saugomų teritorijų planavimo dokumentuose nustatyti kitokie kirtaviečių, žuvusių želdinių ir žėlinių ar žuvusių medynų apželdinimo arba atžėlimo terminai. Nepavykus medyną atkurti žėlimu per nustatytą terminą, jis turi būti atkuriamas želdinant. ~~IV, V, Va ir Vb bonitetų medynai IVA grupės miškuose turi būti atkuriami želdinant.~~

Nereikalinga sąvoka 2 str. 3 d. „Bonitetas“.

Argumentacija: sąlyga „išskyrus atvejus, kai saugomų teritorijų nuostatuose ir (ar) saugomų teritorijų planavimo dokumentuose nustatyti kitokie kirtaviečių, žuvusių želdinių ir žėlinių ar žuvusių medynų apželdinimo arba atžėlimo terminai“ svarbi visiems atvejams, neskirstant medynų pagal bonitetą.

Esant poreikiui, reikalavimai priklausomai nuo boniteto gali būti numatomi poįstatyminiais teisės aktais, t.y. aplinkos ministro tvirtinamuose miško atkūrimo ir įveisimo nuostatuose. Jei dėl kokių nors priežasčių yra svarbu įstatymo lygmenyje išlaikyti siūlomą išmesti reikalavimą, tuomet šią dalį reikia reformuluoti, kad saugomose teritorijose galėtų būti taikomi kitokie terminai nepriklausomai nuo boniteto.

Pasiūlymai dėl įstatymo pakeitimų įgyvendinimo:

2.15. Priedo 2 str. (minimalių socialinio ir ekologinio prioriteto grupių dalių įtvirtinimas)

Siūlome pridėti papildomą dalį:

[nauja dalis] patvirtinus visus šio straipsnio 3 dalyje nurodytus priskyrimo miškų grupėms planus, I grupei priskirta miško žemės dalis turi būti ne mažesnė nei 2,6 proc., II grupei priskirta miško žemės dalis turi būti ne mažesnė nei 18,1 proc., III grupei priskirta miško žemės dalis turi būti ne mažesnė nei 8,5 proc.

Argumentacija: Naujas miškų grupių pasiskirstymas pateiktas tik aiškinamajame rašte, tačiau nematome, kad tokį paskirstymą įpareigotų Įstatymo projektas. Taip pat svarbu pabrėžti, kad grupių perskirstymas gali būti susietas su saugomų teritorijų specialiojo teritorijų planavimo dokumentais, kurių peržiūra gali būti atidėliojama ar reikšmingai sustoti dėl lėšų ir teritorijų planavimo ekspertų trūkumo.

2.16. Priedo 2 str. 6 d. (laisvos valstybinės žemės perdavimas VMU)

6. Šio įstatymo 1 straipsnyje išdėstyto Miškų įstatymo 5 straipsnio 4 dalyje nurodyta laisvos valstybinės žemės fonde esanti nepanaudota nuosavybės teisėms atkurti valstybinė miško žemė, kuri ribojasi su valstybinės reikšmės miškais, nepriklausomai nuo miško žemės ploto, miško žemė, patenkanti į saugomas teritorijas, miško žemės plotai, kuriuose yra žinomos Europos Bendrijos svarbos buveinės ir saugomų rūšių radavietės, kultūros paveldo objektų ir vietovių teritorijos bei jų apsaugos zonos, II ir III grupėje esantys miško žemės plotai, miškai iki 1 km atstumu aplink kompaktiškai užstatytas teritorijas, taip pat rekreacinių zonų teritorijos, valstybinės miško žemės sklypai Vyriausybės nutarimais perduodami patikėjimo teise valdyti miškų urėdijai iki 2029 m. gruodžio 31 d.

Argumentacija:

Pritariame tokiam reguliavimui, nes svarbu valstybės nuosavybėje išlaikyti kuo daugiau gamtinę ar socialinę išskirtinę vertę turinčių miškų. Papildomai siūlome į sąrašą įtraukti ir kitus miškus, kuriuose numatomi didesni veiklos apribojimai, t.y. visus laisvos valstybinės žemės fonde esančius miško žemės plotus, kurie:

- yra II ar III grupėje.
- Kultūros paveldo objektų ir vietovių teritorijos, jų apsaugos zonos (apsaugos nuo fizinio poveikio ir vizualinės apsaugos pozoniai).

- IIB grupė papildomai numatomas apsaugoti miškus aplink kompaktiškai užstatytas teritorijas.

Pasiūlymai dėl kompensavimo ir paskatų:

2.17. 7 str. 1 d. (atskaitymai priklausomai nuo kirtimų būdo intensyvumo)

1. Bendrosioms miško reikmėms ir kitoms valstybės biudžeto ar savivaldybių biudžetų reikmėms Vyriausybės nustatyta tvarka valstybinio miško valdytojams nustatomi privalomieji 15 procentų, privačių miškų savininkams – **iki 10 5 procentų, atsižvelgiant į miško kirtimų daromą poveikį miško aplinkai**, atskaitymai į valstybės biudžetą iš pajamų už parduotą žaliavinę medieną ir nenukirstą mišką. <...>

Argumentacija:

Miškų grupėse, kuriose nėra draudžiami pagrindiniai kirtimai, draugiškesni ūkininkavimo režimai turėtų būti skatinami ne kompensuojant, o per finansines ir mokesčines paskatas. Skatinant gamtai palankesnius miškininkavimo metodus, viena iš galimybių yra diferencijuoti 7 straipsnyje apibrėžiamus privalomuosius atskaitymus, jų dydį nustatant priklausomai nuo priskirtos miško grupės ir pasirinktų kirtimų būdų intensyvumo bei gamtiškosios miškininkystės principų taikymo.

2.18. 7 str. 2 d. (galimybė valstybei išpirkti miškus iš bendrųjų miško reikmių lėšų)

2. Bendrosioms miško reikmėms skirtos lėšos naudojamos: <...>

[naujas punktas] didelę gamtinę ar kultūrinę vertę turinčių miško žemės plotų įsigijimui valstybės nuosavybėn jų apsaugai ir atkūrimui užtikrinti;

Argumentacija: įspirkimas valstybės nuosavybėn yra svarbi priemonė užtikrinti vertybių apsaugą.

2.19. 11 str. 3 d. (kompensacijos pakeitus miško grupę)

Siūlome atstatyti pradinę Miškų įstatymo projekto formuluotę:

3. Kompensacijos išmokamos privačių miškų savininkams, kurių miško žemėje pakeičiama miškų grupė ir todėl visam laikui uždraudžiama iškirsti dalį brandžių medžių. Kompensacijos dydis apskaičiuojamas Vyriausybės nustatyta tvarka įvertinant nuostolius, patiriamus uždraudus brandžių medžių pagrindinius kirtimus, įvertinant pajamas, kurios galėjo būti gautos pardavus medieną rinkoje, vidutines medienos ruošos, miško atkūrimo, priežiūros ir jaunuolynų ugdymo sąnaudas, įvertinant galimybes vykdyti kitus miško kirtimus ir naudotis kitoms miško ekosistemų funkcijomis, kuriomis negalima būtų naudotis, jei miškas būtų iškirstas. <...>

Argumentacija:

Įstatymu negali būti įtvirtinti plynieji kirtimai kaip atskaitos taškas, nes išplyninantys kirtimai yra itin netvari miškininkystė, dėl kurios skursta gamta, neigiamai veikiama gyvenamoji aplinka. Kaip nurodo ES miškų strategija iki 2030 apie plynus kirtimus: „praktika turėtų būti taikoma tik deramai pagrįstais atvejais“. Atsižvelgiant į tai, siūlome palikti iki Vyriausybės išvados buvusią formuluotę, kurioje vertinama, kiek susidaro visam laikui uždraustų kirsti medžių.

3. MIŠKŲ VALDYMAS, LABIAU ATLIEPIANTIS SKIRTINGUS INTERESUS

Atkreipiame dėmesį į šias pagrindines problemas:

Įstatymo projektas neįpareigoja institucijų ir valstybinių miškų valdytojo vystyti ir įgyvendinti daugiafunkcinę tvarią – ekologinį, socialinį, ekonominį nemedieninį, ekonominį medieninį, interesus integruojančią – miškininkystę, neskatina bendradarbiavimo ir tarpdiscipliniškumo.

3 ir 4 straipsniuose, kuriuose apibrėžiamos Vyriausybės įgaliotų institucijų ir Miškų urėdijos funkcijos, dominuoja funkcijos, nukreiptos į medienos gavybos ūkinio prioriteto miškų tvarkymą, neatliepia NMS pasiektų susitarimų.

Svarbūs NMS punktai:

3.1.5. Esamų įstaigų pagrindu sukurti kompetencijų centrą, kurio pagrindinės funkcijos:

- a) informacijos apie miškų sektorių rinkimas, analizavimas, viešinimas ir švietimas, įskaitant ekologinį, ekonominį ir socialinį darnaus vystymosi komponentus;
- b) kasmetinių ataskaitų apie Lietuvos miškų būklę rengimas vadovaujantis tarptautinio proceso „Forest Europe“ kriterijais ir indikatoriais;
- c) kasmečio suinteresuotosioms šalims ir visuomenei skirto miškų forumo, kurio tikslas – aptarti miškų būklę ir supažindinti su jos pokyčiais, organizavimas;
- d) vietos miško savininkų, bendruomenių ir savivaldybių konsultavimas planavimo, projektavimo, ekologinių ir kultūrinių vertybių apsaugos, ūkinės veiklos ir kitais miškų tvarkymo klausimais.

3.2.6. Sukurti mechanizmą, kaip vietos bendruomenės gali dalyvauti prižiūrint ir tvarkant miškus, įskaitant galimus susitarimus su miškų savininkais ar valdytojais, nustatant miškų savininkų ar valdytojų teises ir pareigas, taip pat ir santykį su bendruomenėmis bei atlyginimo mechanizmą, pagal kurį kompensuojamos galimos sąnaudos ar praradimai.

Atsižvelgdami į problemas ir susitarimus, siūlome keisti šias Įstatymo projekto formuluotes:

3.1. 2 str. 11 d. (sąvoka „Kompleksinė miškų ūkio veikla“)

Kompleksinė miškų ūkio veikla – veikla, apimanti miškų įveisimą, atkūrimą, priežiūrą, apsaugą, racionalų miško išteklių naudojimą, medienos ruošą ir prekybą mediena, miško ištekliais ir biokuru, taip pat miško ekosistemų funkcijų vykdymo užtikrinimą ir palaikymą, gamtos vertybių apsaugą, gamtotvarkos priemonių miškuose įgyvendinimą, **gyvenamosios aplinkos apsaugą, kultūros ir dvasinių vertybių miškuose apsaugą**, miško infrastruktūros įrengimą ir priežiūrą.

Argumentacija: valstybinės miškų urėdijos medienos auginimo ir naudojimo veiklas turi lydėti ir vertybių miškuose apsaugos veiklos.

3.2. !!! 2 str. (nauja sąvoka “Suinteresuota visuomenė”)

Suinteresuota visuomenė – vienas arba daugiau fizinių ar juridinių asmenų, kuriems daro arba gali daryti poveikį miško tvarkymo ir naudojimo sprendimai

arba kurie yra suinteresuoti šių sprendimų procesu. Pagal šią apibrėžtą asociaciją ir kiti viešieji juridiniai asmenys (išskyrus valstybės ar savivaldybės, jų institucijų įsteigtus juridinius asmenis), kurie įsteigti teisės aktų nustatyta tvarka ir skatina aplinkos apsaugą, visais atvejais laikomi suinteresuotais asmenimis.

Argumentacija: miškai yra svarbūs gyvenamosios aplinkos elementai, nuo kurių būklės bei tvarkymo režimo priklauso ir teisės į sveiką ir švarią aplinką įgyvendinimas. Nacionaliniame miškų susitarime daug susitarimų yra orientuoti į suinteresuotos visuomenės įtraukimą į sprendimų priėmimą ir informavimą (NMS skyrius 3.).

Iki šiol miškų įstatyme prie miškų gyvenantys gyventojai ir kiti suinteresuoti asmenys nebuvo Miškų įstatymo subjektai, nors yra svarbi miškų politikos suinteresuota šalis. Siūlome pernaudoti Orhuso konvencijos ir Aplinkos apsaugos įstatymo suinteresuotos visuomenės sąvoką, pritaikant ją miškų sričiai.

3.3. 3 str. 4 d. (Aplinkos ministerijos funkcijos)

4. Aplinkos ministerija, formuodama valstybės politiką aplinkos ministrui pavestoje gamtos išteklių – miškų – valdymo srityje, organizuodama, koordinuodama ir kontroliuodama jos įgyvendinimą, atlieka šias funkcijas:

<...>

[naujas punktas] nustato suinteresuotos visuomenės ir miškų savininkų ar valdytojų dialogo ir tarpininkavimo dėl miškų apsaugos, priežiūros ir tvarkymo tvarką.

Argumentacija: siūloma tvarka padėtų kurti susitarimų dėl miško apsaugos tarp suinteresuotos visuomenės ir miško savininkų kultūrą. Tai prisidėtų įgyvendinant NMS punktą 3.2.6.

3.4. 3 str. 5 d. (Vyriausybės įgaliotų institucijų (VMT, AAD, VSTT) funkcijos)

5. Vyriausybės įgaliotos institucijos, vykdydamos miškų valstybinį valdymą, atlieka šias funkcijas:

*1) atlieka nacionalinę miškų inventorizaciją ir valstybinę miškų apskaitą, rengia ir skelbia oficialiąją miškų statistiką ir **miškų būklės ataskaitą**;*

*2) rengia **ir tvirtina** miškų priskyrimo miškų grupėms planus;*

<...>

10) konsultuoja asmenis miško naudojimo, atkūrimo ir įveisimo priežiūros ir apsaugos klausimais;

[naujas punktas] konsultuoja asmenis gamtinių ir kultūrinių vertybių miškuose apsaugos klausimais;

<...>

[naujas punktas] tarpininkauja ir teikia metodinę pagalbą suinteresuotos visuomenės ir miškų savininkams ar valdytojams susitarti dėl miškų apsaugos, priežiūros ir tvarkymo;

Argumentacija:

Dėl 1) punkto: atliepia pasiūlymus dėl būklės stebėsenos ir įgyvendina NMS punktą 3.1.5. b.

Dėl 2) punkto: nepritariame, kad planavimo prasme labai svarbius priskyrimo miškų grupėms planus rengtų ir tvirtintų ta pati institucija. Tai prieštarauja NMS susitarimams.

Dėl naujo punkto: išlaikant dėmesį ne tik ūkinėms miškų funkcijoms, siūlome įtraukti punktą apie socialinių ir ekologinių miškų verčių konsultavimą, įgyvendinant NMS punktą 3.1.5. d.

Dėl naujo punkto: institucijos tarpininkavimas ir metodinė pagalba padėtų kurti susitarimų dėl miško apsaugos tarp suinteresuotos visuomenės ir miško savininkų kultūrą. Tai prisidėtų įgyvendinti NMS punktą 3.2.6.

3.5. 4 str. 3 d. (VMU funkcijos, finansuojamos iš AM asignavimų)

Šio straipsnio 2 dalies 1–7~~6~~ punktuose nurodytos funkcijos finansuojamos iš Aplinkos ministerijai atitinkamais metais patvirtintų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų ir (arba) kitų lėšų.

Argumentacija: 2 dalies 7 punktu įrašyta funkcija „7) užtikrina valstybinių miškų ekosistemų atliekamų funkcijų įvairovę ir plėtrą lygiavertį prioritetą teikiant miško ekosistemų ekologinėms, socialinėms ir ekonominėms funkcijoms“ negali būti finansuojama papildomai, nes atliepimas visų – socialinių, ekologinių, ekonominių – poreikių yra tvarios miškininkystės pagrindas. Pažymėtina ir tai, kad pagal konstitucinę doktriną¹⁰ valstybei nuosavybės teise priklausantis turtas turi būti tvarkomas taip, kad jis tarnautų bendrai tautos gerovei, visos visuomenės interesui. Valstybės turtas yra viena iš priemonių užtikrinti viešąjį interesą, socialinę darną.

3.6. 5 str. 5 d. (galimybė įsigyti mažesnio ploto mišką saugojimui)

5. Privati miško valda arba privačiame ne miškų ūkio paskirties žemės sklype esanti miško žemė į dalis neskaidoma, jeigu privati miško valda arba privačiame ne miškų ūkio paskirties žemės sklype esantis vientisas miško žemės plotas yra arba tampa mažesnis kaip 5 hektarai, išskyrus atvejus, kai: <...>

7) padalijama privati miško valda, atskiriant gyvenamosios aplinkos arba gamtinių ar kultūrinių ar dvasinių vertybių apsaugai svarbius miškus. Šiuo atveju apsaugos tikslais atskirtam miškų ūkio paskirties sklypui turi būti suteikiama I arba II miškų grupė.

¹⁰ žr. Konstitucinio Teismo 2003 m. rugsėjo 30 d. nutarimo <https://lrkt.lt/lt/teismo-aktai/paieska/135/ta288/content>, konstatuojamosios dalies VII skyrių.

Argumentacija: gyvenamosios aplinkos apsaugai, gamtinių, kultūrinių ar dvasinių vertybių puoselėjimui gali būti svarbūs ir pakankami mažesni nei 5 ha plotai, kuriuos galėtų įsigyti saugojimui tuo suinteresuota visuomenė. Atsižvelgiant į miškų kainas, tai prisidėtų prie suinteresuotos visuomenės galimybių išpirkti jai svarbius miškus saugojimui.

3.7. 6 str. (pirmumo teisė įsigyti mišką)

Siūlome atstatyti dabar galiojančio Miškų įstatymo 4¹ straipsnyje galiojantį reglamentavimą, patikslinant 1 d. 2 p.:

2) *asmuo, nuosavybės teise turintis ~~miškų ūkio paskirties~~ žemės sklypą, kuris ribojasi su parduodamu miškų ūkio paskirties žemės sklypu.*

Argumentacija: Gretimų miškų išpirkimas yra svarbus gyvenamosios aplinkos apsaugai, o taip pat užtikrinant ir apsaugant greta esančio miško teikiamas ekosistemų paslaugas.

3.8. 7 str. 2 d. (Bendrųjų miško reikmėms skirtų lėšų naudojimas)

2. *Bendrosioms miško reikmėms skirtos lėšos naudojamos: <...>*

7) *miškininkystės su miškais susijusių studijų programų studentų stipendijoms;*

Argumentacija: NMS punktuose 1.1.1; 1.1.1 ir 1.1.4 sutarta dėl lygiaverčio prioriteto visoms su miškais susijusioms studijų programoms bei moksliniams tyrimams.

4. MIŠKŲ BŪKLĖS STEBĖSENA

Atkreipiame dėmesį į šias pagrindines problemas:

Pastaruoju metu itin išryškėjo, kad atsakingos institucijoms apie miškų būklę, pilnavertiškai seka ir pateikia tik ekonominius rodiklius, apibūdinančius medienos auginimą ir tiekimą, o dauguma miško ekologines, socialines funkcijas ir nemedieninę ekonomiką apibūdinančių rodiklių stebimi fragmentiškai arba iš viso nestebimi.

Poreikis kokybiškai informacijai apie miškų būklę išryškėjo ir Nacionalinio miškų susitarimo metu.

Svarbūs NMS punktai:

3.1.1. Užtikrinti, kad visi miškų sektoriaus duomenys būtų skaitmenizuoti ir standartizuoti, o Aplinkos ministerijos valdomi registrai ir kadastrai būtų modernūs, tarpusavyje integruoti, o duomenys jose operatyviai atnaujinami.

3.1.2. Nacionalinė miškų būklės stebėseną turi būti objektyvi, išsami, aktuali ir pakankama sprendimams priimti, vykdoma atsižvelgiant į tarptautinius standartus (pavyzdžiui, „Forest Europe“ kriterijus ir indikatorius, Europos Sąjungos ekosisteminių paslaugų klasifikaciją) ir verifikuojama taikant nuotolinius metodus.

3.1.3. Suinteresuotosios šalys ir visuomenė periodiškai supažindinamos su miškų būklės stebėsenos rezultatais, visuomenei teikiama informacija apie miškus turi atliepti aktualius poreikius, kurie nustatomi periodiškai atliekant gyventojų apklausas ir viešąsias konsultacijas su suinteresuotais šalimis.

Atsižvelgdami į problemas ir susitarimus, siūlome keisti šias Įstatymo projekto formuluotes:

4.1. 2 str. (nauja sąvoka „Miško būklė“)

Miško būklė – tai miško ekosistemos padėtis, nustatoma pagal tvarios miškininkystės kriterijus ir indikatorius, vertinant jos gyvybingumą, atsparumą, biologinę įvairovę, produktyvumą, apsaugines funkcijas, anglies balansą ir socialinę naudą.

Argumentacija: išryškėjo, kad dauguma ekologines ir socialines miško funkcijas apibūdinančių rodiklių iš Forest Europe siūlomų tvarios miškotvarkos rodiklių nėra tinkamai stebimi arba visai nestebimi. Todėl siūlome įdėti sąvoką, kuri išreikštinau įpareigotų atlikti įvairiapusę miškų būklės stebėseną, atitinkančia „Forest Europe“ tvarios miškininkystės rodiklius ir kriterijus, kaip tai buvo sutarta NMS punktuose 3.1.2 ir 3.1.3.

4.2. 12 str. 5 d. (pridedama Miškų būklės ataskaita)

Valstybinė miškų apskaita ir miškų būklės ataskaita rengiama kiekvienais metais pagal atliekant miškų inventorizaciją sausio 1 dieną nustatytą miškų būklę ir iš kitų atsakingų institucijų surinktus miškų būklės kiekybinius ir kokybinius rodiklius. Valstybinės miškų apskaitos ir miškų būklės ataskaitos turinį ir tvarką nustato aplinkos ministras.

Argumentacija: iki 2023 metų Valstybinė miškų tarnyba leido leidinį „Miškų ūkio statistika“. Šis leidinys buvo leidžiamas nuo 2000 metų ir apėmė daug svarbių miškų būklės rodiklių¹¹. Nuo 2010 m. iki šiol skelbiama Valstybinė miškų apskaita¹², kuri pateikia gana vienpusiškus duomenis apie medynus, o daugumos ekologinių, socialinių ir ekonominių rodiklių nėra. Svarbu turėti vieną pagrindinį, patikimą šaltinį apie miškų būklę, todėl svarbu, kad institucijos rengtų visapusišką Miškų būklės ataskaitą.

5. ĮTRAUKUS PLANAVIMAS: NUO SUSITARIMŲ IR MIŠKO GRUPIŲ IKI LEIDIMŲ

Atkreipiame dėmesį į šias pagrindines problemas:

Įstatymo projekte ūkinių ir kitų veiklų miškuose planavimas sumažintas iki šių dokumentų:

- **Priskyrimo miškų grupėms planai** - tai nėra teritorijų planavimo dokumentai pagal Teritorijų planavimo įstatymą. Sudaromi pagal vyriausybės Rengia ir tvirtina Valstybinė miškų tarnyba (VMT).
- **Miškotvarkos projektai**, pagal įstatymą rengiami valdoms, didesnėms už 10 ha, t.y. tik 26 proc. privačių miškų ploto. Rengiamas miško savininko iniciatyva, tvirtina VMT.
- **Leidimai kirsti mišką**. Išduoda VMT.
- Įtvirtintas konkretus baigtinis atvejų, kuriems **kirtimų leidimų nereikia**, sąrašas

¹¹ <https://amvmt.lrv.lt/lt/atviri-duomenys-1/misku-statistikos-leidiniai/misku-ukio-statistika/>

¹² <https://amvmt.lrv.lt/lt/atviri-duomenys-1/misku-statistikos-leidiniai/valstybine-misku-apskaita/>

Pagal galiojantį reglamentavimą miškų ūkio veiklai reglamentuoti rengiami šie dokumentai:

- **Miškų tvarkymo schemas** – tai specialiojo teritorijų planavimo dokumentai, kuriems taikomas Teritorijų planavimo įstatymas.
Rengia VMT, tvirtinama aplinkos ministro įsakymu.
- **Miškų priskyrimo miškų grupėms planai** – tai nėra teritorijų planavimo dokumentai pagal Teritorijų planavimo įstatymą.
Rengia VMT, tvirtinama aplinkos ministro įsakymu.
- **Miškotvarkos projektai**, pagal Vyriausybės nutarimą rengiami valdoms, didesnėms už 3 ha, t.y. 70 proc. privačių miškų plotu.
Rengiamas miško savininko iniciatyva, tvirtina VMT.
- **Leidimai kirsti mišką**. Išduoda VMT.
- Įstatyme nėra įtvirtintų konkrečių kirtimų atvejų, kuriems leidimų nereikia. Tai nustatoma Aplinkos ministro tvirtinamoje tvarkoje.

Tai reiškia, kad Įstatymo projektu siūloma atsisakyti vienintelio miškų srityje buvusio teritorijų planavimo dokumento – Miškų tvarkymo schemas. Atsisakius šio lygmens planavimo dokumento, nelieta momento, kada ieškoma įvairius poreikius ir teises atliepiančių sprendimų. Teritorijų planavimo dokumento rengimo metu atsižvelgiama į visuomenės poreikius, teritorijos kraštovaizdį ir biologinę įvairovę, geografinę padėtį, geologines sąlygas, žemės ir kito nekilnojamojo turto savininkų interesus ir teises, architektūros, aplinkosaugos, visuomenės sveikatos saugos, gamtos apsaugos, paveldosaugos reikalavimus, valstybės ir viešojo saugumo, gynybos ir kitus poreikius.

Miškų priskyrimo miškų grupėms planai savo pobūdžiu yra visai kito lygmens dokumentai. Jie sudaromi vadovaujantis vyriausybės nustatytais normatyvais ir yra daugiau techninis išskaičiavimas, nei įvairius poreikius ir teises integruojančių sprendimų paieška.

Įstatymo projektu atsisakius miškų tvarkymo schemas, reikšmingai mažinamas ir suinteresuotos visuomenės įtraukimas į sprendimų priėmimą miškų tvarkymo klausimais. Nelikus teritorijų planavimo dokumento, apeinamos teritorijų planavimo dokumentų rengimo ir derinimo su visuomene procedūros. 8 str. 10 d. numatytas derinimas yra nepakankamas.

Nepritariame siūlomam pakeitimui, pagal kurį Valstybinė miškų tarnyba ne tik rengtų, bet ir tvirtintų miškų priskyrimo miškų grupėms planus. Toks pakeitimas miškų priskyrimą miškų grupėm padarytų dar uždaresnį ir dar mažiau skaidrų.

Baigtinis atvejų, kuriems **kirtimų leidimų nereikia**, sąrašas (19 str. 1-2 d.) yra per detalus įstatymui ir gali būti keičiamas tik keičiant įstatymą. Beveik visi jame išvardinti atvejai gali būti kritikuojami ir turi būti derinami atskirai.

Svarbūs šie NMS punktai:

3.2.1. Užtikrinti, kad rengiami miškų planavimo ir saugomų teritorijų dokumentų tikslai ir turinys būtų kompleksiniai, t. y. atliepiantys ekonomines, ekologines ir socialines miškų funkcijas. Siekiant geresnės dokumentų kokybės:

a) užtikrinti tinkamą dokumentus rengiančių specialistų išsilavinimą, apsvarstant galimybes atestuoti šiuos specialistus;

b) keisti su miškais susijusių planavimo dokumentų rengimą reglamentuojančius teisės aktus taip, kad planavimo dokumentų rengėjai turėtų tinkamą išsilavinimą ar kvalifikaciją vertinti ir priimti sprendimus, susijusius su miško socialinių, ekologinių ir ekonominių funkcijų plėtra;

c) užtikrinti aktualios ir tarpdisciplininės informacijos prieinamumą ir panaudojimą;

d) peržiūrėti teisinį reglamentavimą, įvardijant visuomenės dalyvavimo miškų planavime tikslus, numatant procedūras, kaip suinteresuota visuomenė informuojama ir dalyvauja rengiant miškų planavimo ir projektavimo dokumentų rengimo programą, taip pat kaip ir kuriose kitose planavimo ir projektavimo proceso stadijose dalyvauja suinteresuotosios šalys ir kokios yra šio proceso dalyvių teisės ir pareigos, taip pat nustatant ginčų nagrinėjimo tvarką.

3.2.2. Tobulinti visuomenės ir suinteresuotų grupių įtraukimo į sprendimų priėmimą miškų tvarkymo klausimais tvarką, suteikiant suinteresuotosioms šalims daugiau galių teikti motyvuotus pasiūlymus ir pastabas dėl šių sprendimų, numatant, kaip tokie pasiūlymai nagrinėjami ir tvirtinami arba atmetami.

3.2.3. Tobulinti visuomenės informavimą apie pradedamus ar vykstančius miškų tvarkymo, priežiūros ir planavimo ar projektavimo dokumentų rengimo procesus; užtikrinti, kad planuojamoje teritorijoje veiklą vykdančys, turtą turintys asmenys, taip pat besiribojančių sklypų savininkai ir bendruomenės būtų tinkamai informuojami, atsižvelgiant į jų galimybes (derinant elektronines ir analogines priemones, informavimo būdus).

3.2.5. Užtikrinti, kad visi galutiniai miškų planavimo ir valstybinių miškų projektavimo dokumentai būtų vieši ir patogiai prieinami.

Atsižvelgdami į problemas ir susitarimus, siūlome keisti šias Įstatymo projekto formuluotes:

5.1. 14 str. (išlaikyti esamą planavimo dokumentų sistemą)

Siūlome į 14 straipsnį:

- Atstatyti dabar galiojančio Miškų įstatymo 14 str. 1-3 dalis, t.y. sugrąžinti Miškų tvarkymo schemas;
- Perkelti Įstatymo projekto 8 str. 9-10 dalis apie priskyrimo miškų grupėms planus.
Išlaikyti dabartinę tvirtinimo tvarką, kai priskyrimo miškų grupėms planus tvirtina aplinkos ministras.
10 dalyje papildomai numatyti, kad suinteresuota visuomenė informuojama ir įtraukiama į sprendimus Aplinkos ministerijos nustatyta tvarka.
- Išlaikyti Įstatymo projekto 14 str. turinį. Visur patikslinti dokumento pavadinimą į *Vidinės miškotvarkos projektai*. 6 dalyje pakeisti:
6) Miškotvarkos projektai turi būti rengiami pagrindiniams miško kirtimams vykdyti žemės sklypuose, kuriuose miško žemė užima ~~10~~ 3 hektarų ar didesnę plotą, <...>
- Atsisakyti Teritorijų planavimo įstatymo pakeitimų.

Argumentacija: tikslinga visą veiklos miškuose planavimo dokumentų sistemą (pvz. specialieji planai, vidinės miškotvarkos projektai), jų rengimo tikslus, uždavinius, apribojimus bei numatomas tvarkas pristatyti vienoje vietoje.

Miškų tvarkymo schemas yra specialiojo teritorijų planavimo dokumentai, kuriems taikomas Teritorijų planavimo įstatymas. Išlaikant šio lygmens planavimo dokumentą, išlaikomas momentas, kada ieškoma įvairius poreikius atliepiančių sprendimų, užtikrinama suinteresuotos visuomenės ir miško savininkų informavimo bei dalyvavimo priimančiais sprendimus tvarka.

Priskyrimo miškų grupėms planai yra labai svarbi veiklos miškuose planavimo dalis, todėl svarbu, kad jos rengimo procesas būtų skaidrus, būtų užtikrinta kokybė. Todėl negali ta pati institucija ir rengti, ir tvirtinti. Suinteresuota visuomenė (pvz., prie pat miško gyvenantys asmenys) turi būti būti informuojama tinkamai, informacijos paskelbimas institucijų svetainėje nėra pakankamas.

Remiantis 2025-01-01 privačių miškų statistika¹³, sklypai iki 3 ha sudarė 29,8 proc., sklypai nuo 3 iki 10 ha sudarė 44,5 proc. privačių miškų ploto. Tai reiškia, kad nustačius 10 ha ribą, vidinės miškotvarkos projektų pagrindiniams miško kirtimams vykdyti nereikėtų net 74,3 proc. privačių miškų ploto. 10 ha yra pakankamai didelis miško plotas, kad būtų ryškus poveikis, ypač gamtai ar socialinėms reikmėms svarbiose teritorijose. Miškotvarkos projektu nustatoma esama būklė, numatomos ūkinės priemonės, o tai vėliau leidžia geriau patikrinti, ar ūkinės veiklos metu nebuvo pažeidimų.

5.2. 9 str. 11 d. (trasos be planavimo ir derinimo)

~~11. Miškuose, išskyrus esančius saugomose teritorijose, gali būti įrengiamos specialios motorinėms transporto priemonėms skirtos bekelės trasos, jų įrengimo sprendiniai numatomi miškotvarkos projekte.~~

Argumentacija: siūlome šią nuostatą išbraukti, nes ne tik saugomose teritorijose yra jautrios vietovės, kur neturėtų būti motorinių transporto priemonių trasų, jų keliamo triukšmo ir poveikio aplinkai. Tai ir visi II bei III grupės miškai už saugomų teritorijų ribų, gamtinio karkaso miškai, priešeroziniai miškai, miškai žmonių gyvenamojoje aplinkoje ar kultūros paveldo objektų fizinės ir vizualinės apsaugos zonos ir pan.

Miškotvarkos projektas nėra tinkamai integruotas į teritorijų planavimo dokumentų sistemą, jis nėra tinkamai derinamas su suinteresuota visuomene. Pabrėžtina, kad „variklinių transporto priemonių nuolatinių lenktyniavimo ar išbandymo trasų įrengimas (kai įrengiamas 1 ha ar didesnis plotas)“ yra į Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 2 priedą įrašyta veikla, todėl jai turi būti atliekama atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo. Tokio galimo poveikio veikla neturėtų būti leidžiama remiantis tik miškotvarkos projektu, o turėtų būti suderinta Miškų tvarkymo schemas lygio dokumente.

¹³ <https://amvmt.lrv.lt/lt/atviri-duomenys-1/privaciu-misku-statistika/> Lietuvos privačių miško valdų analizė

5.3. 9 str. 7 d. (miško kirtimų normos)

Nepritarti Vyriausybės išvadoje siūlymui naikinti 9 str. 7 d. ir atstatyti

7. Privataus miško savininkams dešimtmečio pagrindinių miško kirtimų norma nustatoma miškotvarkos projekte.

Papildomai kaip atskirą dalį pridėti dabar galiojančią nuostatą:

[nauja dalis] Miško tarpinio naudojimo apimtį šalies valstybiniuose miškuose nustato Aplinkos ministerija.

Argumentacija:

Dėl 7) dalies: Privatūs miškai sudaro apie pusę visų Lietuvos miškų ploto. Svarbu užtikrinti, kad šiuose miškuose miškų kirtimai būtų vykdomi tvarumo ribose, o tam svarbios kirtimų normos.

Dėl naujo punkto: Apie ketvirtadalį iškertamos medienos¹⁴ yra iš Miško tarpinio naudojimo, todėl yra svarbu išlaikyti kontrolę.

5.4. 19 str. 1-2 d., 2 str. 12 d. (kirtimai be leidimų)

Siūlome atsisakyti 19 str. 1-2 d. ir 2 str. 12 d. įtvirtinto baigtinio sąrašo atvejų, kuriems nereikia kirtimų leidimų:

1. Miško savininkai ir valstybinio miško valdytojai, ketinantys vykdyti miško kirtimus, privalo aplinkos ministro nustatyta tvarka iš Vyriausybės įgaliotos institucijos gauti leidimą kirsti mišką, išskyrus tvarkoje nurodytus atvejus. Atvejai, kuriems nereikalaujama leidimo, gali būti tik tokie, kurie neturi reikšmingo poveikio miško ekologinėms, socialinėms, ekonominėms funkcijoms, žmonių gyvenamajai aplinkai. šiuos atvejus: <...>

Nereikalinga įvesta sąvoka „Laisvasis miško kirtimas“.

Argumentacija: pateiktas baigtinis atvejų, kuriems kirtimų leidimų nereikia, sąrašas yra per detalus įstatymui ir gali būti keičiamas tik keičiant įstatymą. Geriau įstatyme aprašyti principus ir konkrečius atvejus nustatyti poįstatyminiais teisės aktais. Pateiktas atvejų sąrašas jau dabar kelia daug abejonių ir kiekvienas punktas reikalauja atskiros analizės.

Dalis sąrašė įvardintų atvejų jau dabar visuomenėje kelia daug įtampų (pvz., prie laidų iškertami ne tik pavojingi medžiai). Yra atvejų, nesuderinamų su miško grupės funkcinė paskirtimi (pvz., IIA grupėje leidžiama be leidimo iškirsti sausuolius ar juostas apie griovius). Ignoruoja technologinę pažangą (pvz., numato miško valdos ribinių linijų kirtimus, nors sklypų ribų žymėjimui gali būti pasitelktos kitos priemonės). Toks sąrašas leidžia neatlikti poveikio reikšmingumo vertinimo kirtimams Natura 2000 teritorijoje (pvz., prie laidų gali būti iškirsta EB svarbos buveinė).

¹⁴ <https://am.lrv.lt/lt/veiklos-sritys-1/misku-politika1/miskai/miskotvarka/pagrindiniu-ir-tarpiniu-misko-kirtimu-norma/>

5.5. 19 str. 4 d. (kirtimų leidimų išdavimo terminai)

<...>Kai miško kirtimus numatoma vykdyti saugomoje teritorijoje ir (ar) Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoje ir (ar) kultūros paveldo teritorijoje **ir (ar) pagrindinį miško kirtimą planuojama vykdyti privačiame žemės sklype, kuriame miško žemė užima iki 3 ha, kai nepatvirtintas vidinės miškotvarkos projektas**, leidimas kirsti mišką išduodamas per 20 darbo dienų nuo prašymo ir dokumentų, reikalingų leidimui gauti, pateikimo dienos.<...>

Argumentacija: Įstatymu netrumpinti šiuo metu galiojančių leidimo išdavimų terminų ir išlaikyti 20 darbo dienų leidimų išdavimo terminą miško valdoms, kurioms nėra parengto vidinio miškotvarkos projekto. Leidimų išdavimo terminų trumpinimas gali turėti didelę reikšmę leidimų kokybei. Tai ypač aktualu šiuo laikotarpiu, kai vyksta taupymai valstybiniame sektoriuje.

5.6. 19 str. 8 d. (kirtimų leidimų galiojimas)

8. Leidime kirsti mišką nurodytus miško kirtimus galima vykdyti ~~24 mėnesius~~ **12 mėnesių** nuo leidimo kirsti mišką išdavimo dienos.

Argumentacija: 24 mėnesiai yra per ilgas laiko tarpas leidimams galioti, kai valstybinių institucijų sistemos nėra pilnai integruotos ir kai nėra tinkamai įgyvendinta šio straipsnio 7 dalyje numatyta leidimo atšaukimo sąlyga „<...> įvykus kitiems pasikeitimams, dėl kurių keičiasi miško apsaugos ir naudojimo reikalavimai ir miškas leidime nurodytomis sąlygomis negali būti kertamas“. Tai reiškia, kad užregistravus saugomos rūšies radavietę kirtimų leidimas nebūtinai bus panaikintas. Laikantis atsargumo principo, kol kas nėra prielaidų ilginti leidimų galiojimo terminą.

Pastabos ir pasiūlymai parengti bendradarbiaujant ir diskutuojant su „Girių spiečiaus“ bendruomenės nariais.

Aplinkosaugos koalicijos pirmininkė

Lina Paškevičiūtė

PRIEDAS I - MIŠKO GRUPIŲ SISTEMOS PERŽIŪROS PRINCIPAI

Pateikiame pagrindinius miškų grupių sistemos peržiūros principus, kuriais remiantis parengėme pasiūlymus.

Ūkininkavimo režimai

Ūkininkavimo režimas turėtų reglamentuoti įveisimą ar atkūrimą, medynų auginimą, palaikymą, galimus kirtimus, kirtimų liekanų naudojimą, miško sanitarinės, gamtinės ir/ar socialinės apsaugos reikalavimus ir kt.

- **I grupėje**, kaip ir dabar, nevykdoma ūkinė veikla. Įstatyme turi būti numatyta galimybė miškui priskirti I grupę, paliekant teisę jame laisvai lankytis.
- **IIA ir IIB grupėse** turi būti numatyta specialios paskirties miškininkystė, kurioje draudžiami pagrindiniai miško kirtimai ir siekiama tam tikrų ekologinių ar socialinių tikslų.
- **III grupėje** **gali būti vykdoma tik gamtiškoji miškininkystė arba bet kuri kita aukštesnio apsaugos režimo miškininkystė**. Tai naujos kartos miškininkystė, kurios praktikos bus vystomos, bet kurioje iš karto turi būti draudžiami plyni ir supaprastinti atvejiniai kirtimai.
- **IV grupėje** leidžiama tradicinė ūkinė miškininkystė, tačiau skatinama taikyti ir pereiti prie gamtiškosios miškininkystės principų ir praktikų.

Priskyrimo miškų grupėms principai

Konkretūs normatyvai bus patvirtinti Vyriausybės, tačiau Miškų įstatymo projekto 8 straipsnyje esantys miškų grupių apibrėžimai turi leisti miškams priskirti reikiamas grupes.

Griežta apsauga turėtų būti taikoma priskiriant I gr. miškams:

- Rezervatuose **I gr.**
- **Valstybiniuose** miškuose kertinėse miško buveinėse **I gr.** arba **II gr.**
- **Valstybiniuose** miškuose visi reprezentatyviniai miškų plotai pagal FSC reikalavimus **I gr.** arba **II gr.**

Saugomose teritorijose miškams turėtų būti priskirtos šios grupės:

- Visuose draustiniuose (ir valstybiniuose, ir savivaldybių) **II gr.** arba **I gr.**
- Visose saugomose teritorijose ženkliai plečiama **II gr.** ją nustatant vietoje III ir IV grupių:
 - Natura 2000 teritorijose apsaugotos buveinės ir jų buferinės zonos (30 m, t.y. taip, kaip buvo numatyta specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo pakeitimuose) **IIA gr.**
 - Nacionalinių parkų **valstybiniuose** miškuose **II gr.**
 - Nacionalinių parkų **privačiuose** miškuose galėtų būti ir **III gr.**
 - Miškai ar jų dalys, svarbūs natūralioms buveinėms ir rūšių buveinėms išsaugoti ar atkurti, kiti didelės gamtinės vertės miškai **IIA gr.**
 - Rekreacijai ir ar kitoms socialinėms, kultūrinėms ir dvasinėms vertybėms puoselėti skirti miškai **IIB gr.**
- Visose saugomose teritorijose, kur nėra nustatyta I ar II grupė, turi būti **III gr.**

- Saugomose teritorijose palaipsniui turi nelikti IV grupės miškų.

Už saugomų teritorijų ribų:

- Laukų apsauginiai, apsaugos zonų miškai III gr. arba II gr.
- Priešeroziniai miškai II gr.
- Galimybė gamtinio karkaso miškams suteikti II gr. arba III gr.
- Turi būti leidžiama bet kurią IV gr. mišką ar jo dalį pakeisti į III gr.

Gyvenamųjų teritorijų ir prie jų esantys miškai, kiti rekreacijai ir/ar socialinėms, kultūrinėms ir dvasinėms vertybėms puoselėti skirti miškai:

- Miestų miškai II gr.
- Miškai iki 1 km aplink kompaktiškai užstatytas teritorijas II gr. arba III gr.
Galėtų būti normatyvai, priklausantys nuo gyventojų skaičiaus, koku atstumu ir kurie miškai turi būti priskirti IIB gr. ar III gr.
- Gyvenamosiose teritorijose ir prie jų, taip pat kituose rekreacijai ir/ar socialinėms, kultūrinėms ir dvasinėms vertybėms puoselėti svarbiuose miškuose turi būti galimybės apriboti ūkinės veiklas, pasitelkiant NMS priimtus susitarimus:
 - Sutvarkyti planavimo procesus taip, kad būtų tinkamas visų suinteresuotų asmenų informavimas ir ankstyvas įtraukimas į sprendimus, kai yra visos galimybės svarstyti įvairius variantus (NMS skyriai 3.2. ir 3.2.)
 - Sukurti mechanizmus suinteresuotoms bendruomenėms bei asmenims prioritetine tvarka išpirkti mišką iš privačių savininkų ar sudaryti sutartis dėl tam tikros veiklos nevykdymo (NMS punktai 3.2.6., 2.1.11., 5.1.6.)
 - Sukurti kompetencijų centrą, kurio viena iš funkcijų būtų konsultuoti ir teikti pagalbą įsitraukiant į sprendimų priėmimą (NMS punktas 3.1.5.).

Galimybės privačių miškų savininkams nustatyti didesnę apsaugą:

- Galimybė privačiuose miškuose esančioms kartinėms miško buveinėms ir reprezentatyviniams miškų plotams, vadovaujantis FSC reikalavimais, nustatyti I gr. arba II gr.
- Galimybė privačiose saugomose teritorijose esantiems miškams nustatyti I gr. arba II gr.

Kompensavimas ir paskatos savininkams:

- Ūkinėse grupėse, kuriose nėra draudžiami pagrindiniai kirtimai, draugiškesni ūkininkavimo režimai turėtų būti skatinami ne kompensuojant, o per finansines ir mokesčines paskatas.

Viena iš galimybių yra diferencijuoti 7 straipsnyje apibrėžiamus privalomuosius atskaitymus, jų dydį diferencijuojant priklausomai nuo priskirtos miško grupės ir galbūt nuo kitų apribojimų.